

Arbetskraftsinvandring ur ett regionalt perspektiv

- Tillväxt och skatteintäkter i Västerbotten

For information on obtaining additional copies, permission to reprint or translate this work, and all other correspondence, please contact:

DAMVAD Analytics
Havnegade 39
DK-1058 Copenhagen K
Denmark
info@damvad.com
damvad.com

Copyright 2017, Damvad Analytics A/S

Inledning

En större öppenhet för arbetskraftsinvandring från andra länder skapar förutsättningar för ökad ekonomisk tillväxt. Mindre rigida gränser mellan länder och ökade möjligheter för individer att finna relevanta arbeten och att förbättra sina ekonomiska villkor ger upphov till bättre matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Möjligheter för företag att finna relevant kompetens i andra länder ökar förutsättningar att bemanna verksamheten med personer som tillför största möjliga nytta i form av ökad produktion.

Arbetskraftsinvandring tillför stora värden till den svenska samhällsekonomin. Sammantaget tillför arbetskraftsinvandringen årligen ungefär 10 miljarder kr i produktion och 4 miljarder i skatteintäkter.¹ Rekrytering av arbetskraftsinvandrare innebär även högre tillväxt för enskilda verksamheter - företag som anställer arbetskraftsinvandrare växer snabbare än företag med jämförbara egenskaper.²

Arbetskraftsinvandring är viktig för att täcka behovet av kvalificerad arbetskraft hos företag över hela Sverige, både i storstads- och glesbygdsregioner.

Eftersom näringsstrukturen ser ut på olika vis i olika delar av landet varierar även efterfrågan på olika yrkesgrupper. Något förenklat kan gruppen av arbetskraftsinvandrare till Sverige betraktas som bestående av två övergripande kategorier av individer. Den ena kategorin består av högkvalificerade specialister som exempelvis söker sig till IKT-sektorn eller teknikföretag. Den andra kategorin innefattar individer med mer praktiska kompetenser inom exempelvis hotell och restaurangsektorn, skogsrojning och bärplockning.

Gemensamt för samtliga regioner är ett behov av kompetens som inte kan täckas av det regionala eller ens det nationella arbetskraftsutbudet. Arbetskraftsinvandring kan därför ses som ett medel för att tillgodose efterfrågan på kompetens inom respektive region. Exempelvis lyfter Tillväxtanalys fram just arbetskraftsinvandring som en av fem strategier för att främja just regional kompetensförsörjning.³ Arbetskraftsinvandring lyfts även fram i Region Västerbottens strategidokument *Västerbottens läns prioriteringar i det regionala tillväxtarbetet*.⁴

Figur 1

Arbetskraftsinvandring till Västerbotten

Antal arbetskraftsinvandrare till Västerbotten år 2015: **2.126**

Arbetskraftsinvandringens årliga bidrag till produktion: **543 Mkr**

Arbetskraftsinvandringens årliga bidrag till skatteintäkter: **225 Mkr**

Vanligaste yrkeskategorin bland arbetskraftsinvandrare i Västerbotten: **Bärplockare/ plantörer**

¹ Värdet av internationell kompetens (Svenskt Näringsliv 2016).

² Rekrytering av internationell kompetens (Svenskt Näringsliv 2016).

³ Strategier för regional kompetensförsörjning (Tillväxtanalys 2013). De övriga strategierna som lyfts fram är kompetensutveckling, ökat arbetskraftsutbud, inpendling samt inflyttning.

⁴ Region Västerbotten (2014)

I denna rapport belyser vi arbetskraftsinvandringens betydelse för Västerbotten i termer av produktion och skatteintäkter.⁵ Vi beskriver även vilka yrkeskategorier som är vanligast bland arbetskraftsinvandrare som arbetar i Västerbotten. För att sätta arbetskraftsinvandringens bidrag till det regionala näringslivet i ett sammanhang beskriver vi inledningsvis näringslivsstrukturen i Västerbotten. De övergripande resultaten sammanfattas i Figur 1.

Beräkningarna som presenteras i denna rapport baseras på underlag från rapporten *Värdet av internationell kompetens* (Svenskt Näringsliv 2016). Dessa beräkningar baseras på arbetskraftsinvandringen till Sverige år 2015. Se denna rapport för metodunderlag och ytterligare beskrivningar av statistiken.

⁵ I denna rapport beskriver vi arbetskraftsinvandring från tredje land (länder utanför EU/EES). Vi behandlar exempelvis således inte utstationerade individer som rör sig inom EU:s inre marknad.

Västerbottens näringsstruktur

I detta avsnitt beskriver vi kännetecknen inom Västerbottens näringsliv. Näringslivet beskrivs i termer av specialisering utifrån antal anställda inom olika sektorer.

Vi beskriver kännetecknen inom regionens näringsliv genom att beräkna specialiseringsindex. Dessa index beräknas utifrån sektorernas relativa storlek i förhållande till genomsnittet på riksnivå. Andelen anställda i en viss sektor i Västerbotten divideras med andelen anställda i motsvarande sektor i övriga Sverige. Tolkningen av indexvärden beskrivs i tabellen nedan.

TABELL 1
Beskrivning av specialiseringsindex

Indexvärde	Tolkning
>1	Västerbotten uppvisar en relativ specialisering gentemot övriga Sverige.
1	Västerbotten uppvisar varken specialisering eller icke specialisering gentemot övriga Sverige.
<1	Västerbotten uppvisar inte en relativ specialisering gentemot övriga Sverige.

Om indexvärdet exempelvis uppgår till 2 är en näringsnisch relativt sett dubbelt så stor i Västerbotten jämfört med Sverige som helhet. Om indexet har värdet 0,5 är nischen istället hälften så stor som i riket.

I Figur 2 nedan framgår specialiseringsindex, där sektorers relativa storlek i Västerbotten relateras till övriga Sverige. Figuren innefattar de sektorer som är relativt stora i Västerbotten och därmed kan betraktas som kännetecknande för regionens arbetsmarknad och näringsliv. Dataetiketterna beskriver antalet anställda inom respektive sektor.

Västerbotten är ett län med rika naturtillgångar vilket ger tydligt uttryck i regionens näringsstruktur.

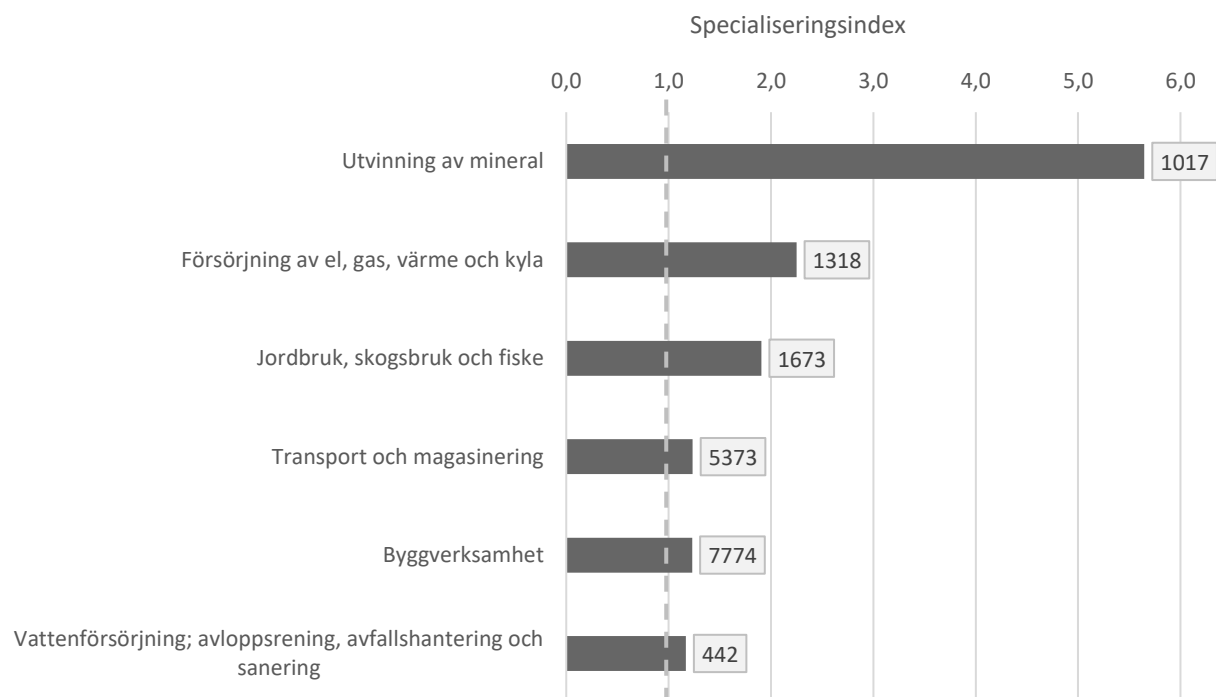
Sektorn *Utvinning av material* - aktiviteter kopplade till gruvarbete - är den jämförelsevis största sektorn i regionen. I länet finns ett stort antal aktiva gruvor och denna sektor är relativt sett nästan sex gånger större i Västerbotten jämfört med riket som helhet.

I regionen finns även stora vattendrag lämpliga för kraftutvinning. Sektorn *Försörjning av el, gas, värme och kyla* innefattar till stor del den verksamhet som kan kopplas till vattenkraftverk i länets älvar. Relativt sett är denna sektor dubbelt så stor som riksgenomsnittet.

De areella näringarna har en framträdande roll i länet vilket är naturligt då länet även har stora skogstillgångar. Näringarna jordbruk, skogsbruk och fiske är relativt sett ungefär dubbelt så stora som i övriga riket mätt i antal anställda.

Oavsett sektor har näringslivet i Västerbotten behov av att finna rätt kompetens för att utvecklas och växa. I Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät beskriver 51 procent av företagen i Västerbotten att det har varit mycket eller ganska svårt att rekrytera medarbetare vilket är något högre än det svenska genomsnittet (hösten 2015). Att hitta relevant arbetskraft är en avgörande faktor för en väl fungerande kompetensförsörjning i en region. Ett välfungerande regelverk för arbetskraftsinvandring är en faktor som kan underlätta problem med rekryteringsprocesser i länet.

Figur 2
Specialisering inom Västerbottens näringsliv (antal anställda)

Källa: SCB (Regional Basfakta)

Dataetiketterna beskriver antal anställda inom respektive sektor. Sektorer på avdelningsnivå (SNI2007), totalt 17 kategorier inom näringslivet. I figuren ovan framgår de sektorer där andelen anställda i Västerbotten är relativt stora. Specialisering definierat som Västerbotten jämfört med övriga Sverige.

Arbetskraftsinvandringens samhällsekonomiska effekter

I detta avsnitt beskriver vi de samhällsekonomiska värden som skapas av arbetskraftsinvandrare i Västerbotten. Vi beskriver i vilken utsträckning individerna bidrar till produktion samt skatteintäkter i regionen. Något förenklat är tre primära faktorer avgörande för hur stora samhällsekonomiska värden som skapas av arbetskraftsinvandrare i en region:

- Antal individer inom olika yrkeskategorier som arbetskraftsinvandrar till regionen
- Produktiviteten inom respektive yrkesgrupp
- Hur länge individerna stannar i regionen

Under 2015 mottog Sverige totalt 13 319 arbetskraftsinvandrare. Lite drygt hälften av dessa anslöt till storstadsregionerna (Stockholms län, Västra Götaland och Skåne). I genomsnitt mottogs 634 arbetskraftsinvandrare per län i Sverige. Västerbottens län mottog 2.126 arbetskraftsinvandrare under samma år vilket gör Västerbotten till den näst

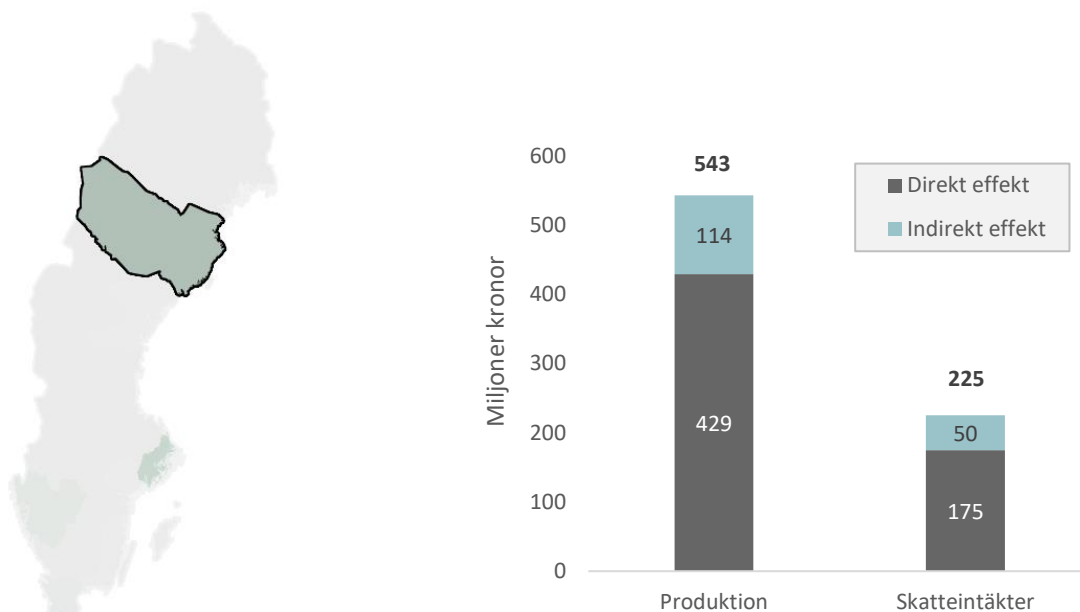
största regionen mätt utifrån arbetskraftsinvandringsmottagande.

På årlig basis tillför arbetskraftsinvandrare till Västerbotten 543 Mkr i produktion, se Figur 3. Detta innefattar både direkta och indirekta effekter. De direkta effekterna omfattar värdet av arbetskraftsinvandrarnas egna arbetsinsatser. De indirekta effekterna innefattar spridningseffekter som uppstår i andra delar av samhällsekonomin till följd av ökad ekonomisk aktivitet. De direkta effekterna i uppgår till 429 Mkr medan de indirekta spridningseffekterna uppgår till 114 Mkr.

Arbetskraftsinvandrarnas arbetsinsatser ger även upphov till skatteintäkter. De årliga skatteintäkterna uppgår till 225 mkr, bestående av 175Mkr i direkta effekter och 50 Mkr i indirekta spridningseffekter till

Figur 3

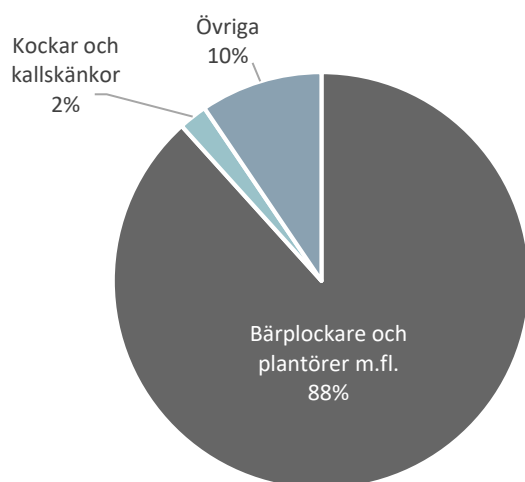
Arbetskraftsinvandringens årliga bidrag till produktion och skatteintäkter i Västerbotten

andra delar av ekonomin. Dessa 225 Mkr i skatteintäkter som arbetskraftsinvandringen ger upphov till i Västerbotten kan även sättas i ett sammanhang – totalt motsvarar dessa intäkter den totala årliga lönekostnaden för 423 sjuksköterskor.

Olika yrkeskategorier ger dock upphov till samhälls-ekonomiska värden av varierande storlek. I figuren nedan beskrivs fördelningen av arbetskraftsinvandrare till Västerbotten år 2015 inom olika yrkeskategorier. En betydande majoritet av individerna arbetar som bärplockare eller plantörer. Nästan nio av tio arbetskraftsinvandrare till Västerbotten arbetar inom detta yrke.

Figur 4
Andel arbetskraftsinvandrare till Västerbotten inom olika yrkeskategorier 2015

Källa: Migrationsverket

I Figur 5 nedan beskrivs produktion och skatteintäkter fördelat på olika yrkeskategorier som arbetskraftsinvandrare till Västerbotten.

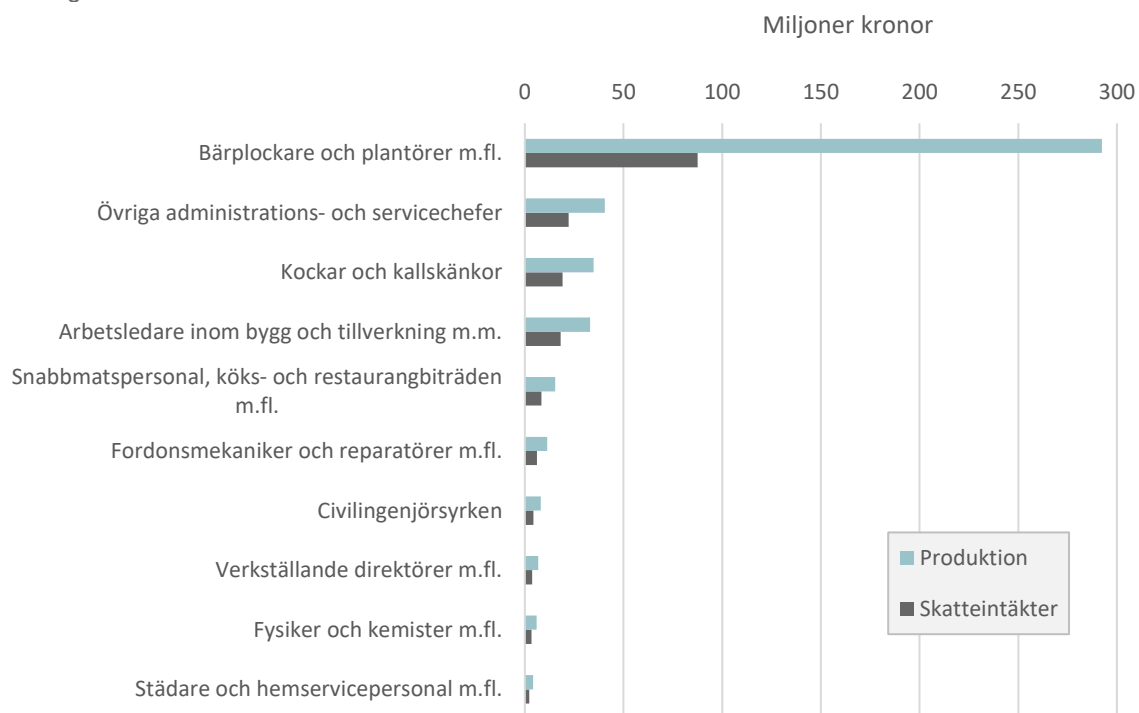
Som nämnts ovan är bärplockare och plantörer den klart vanligaste yrkeskategorin att arbetskraftsinvandra till Västerbotten. Denna yrkeskategori tillför

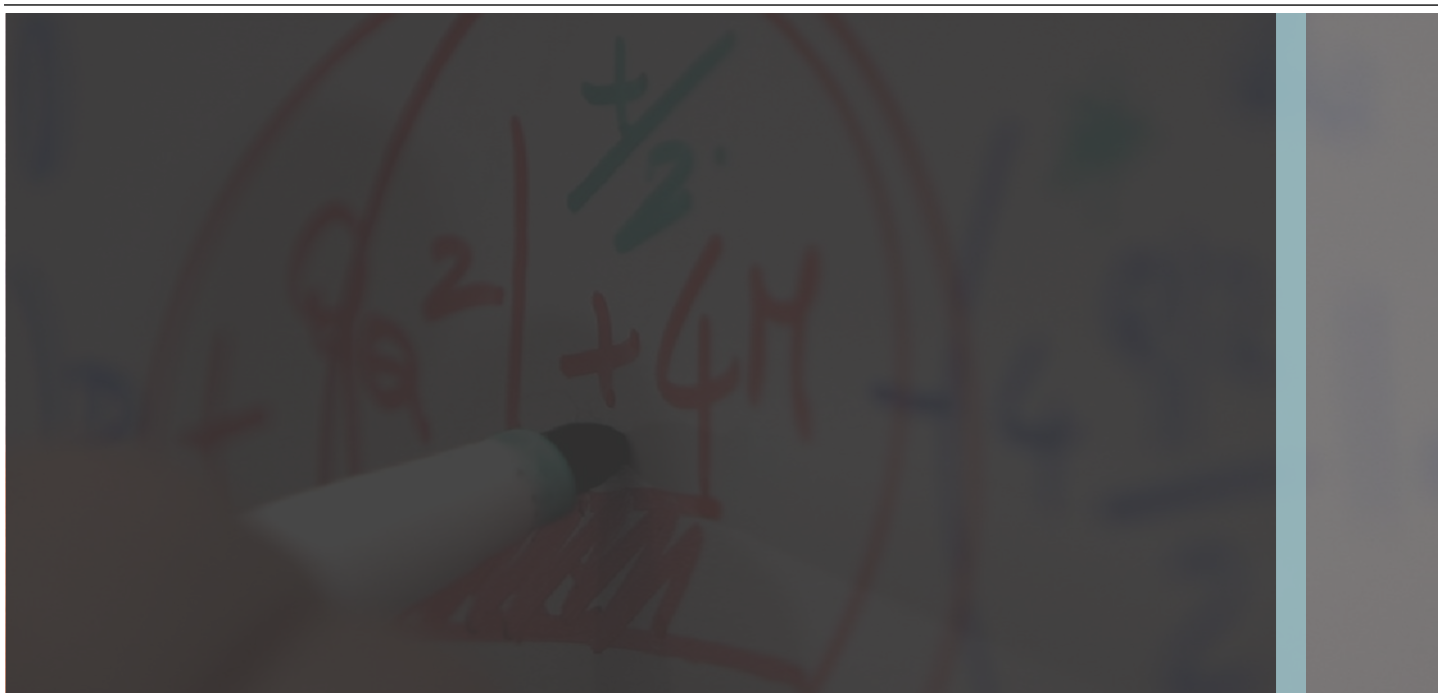
även störst produktion och skatteintäkter till Västerbotten. I termer av produktion tillförs 293 Mkr medan 88 Mkr tillförs i form av skatteintäkter av individer verksamma inom detta yrke. Yrkeskategorierna övriga administrations- och servicechefer, kockar och kallskänkor, samt arbetsledare inom bygg och tillverkning tillför vardera ungefär 35 Mkr i produktion och ungefär 20 Mkr i skatteintäkter.

Som beskrivits i föregående avsnitt är de areella närrignara viktiga sektorer i Västerbotten. Vi kan konstatera att en stor andel arbetskraftsinvandrare arbetar inom dessa sektorer och tillför stora värden till samhällsekonomin i Västerbotten. Arbetskraftsinvandringen är således en viktig faktor för att täcka efterfrågan på arbetskraft inom Västerbottens näringsliv.

Figur 5

Arbetskraftsinvandringens årliga bidrag till produktion och skatteintäkter i Västerbotten – de 10 största yrkeskategorierna

DAMVAD
ANALYTICS

Havnegade 39
DK-1058 Copenhagen K